

رضایت‌مندی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان از رشته تحصیلی خود در سال ۱۳۹۰

ناصر بهنام‌پور، هاشم حشمتی*، سجاد رحیمی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / آبان ۱۳۹۱؛ ۱۲(۸): ۶۱۶ تا ۶۱۸

مقدمه

نیروی انسانی کارآمد، علاقه‌مند و متعهد، نقش اساسی در ارتقای سطح سلامتی جامعه ایفا می‌کند (۱). از طرفی با توجه به این که علاقه‌مندی و رضایت از رشته تحصیلی یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در امر آموزش و موفقیت دانشجویان است؛ توجه به این موضوع باید در صدر اولویت‌های برنامه‌ریزی آموزشی قرار گیرد (۲). مطالعات نشان داده‌اند که میزان مشروط شدن در دانشجویانی که رضایت کمتری از رشته تحصیلی خود دارند، بیشتر است (۳). بین میزان رضایت رشته تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان ارتباط وجود دارد (۴). با توجه به حساسیت شغلی بسیار بالای گروه‌های علوم پزشکی، به دلیل ارتباط مستقیم با جان انسان‌ها و سلامتی جامعه، اهمیت توانمندسازی آنها دوچندان می‌شود و هر عاملی که بتواند این توانمندی را افزایش دهد از اهمیت بالایی برخوردار است. لذا با توجه به اهمیت موضوع و نظر به این که تاکنون مطالعات کافی در زمینه بررسی رضایت‌مندی دانشجویان از رشته تحصیلی‌شان در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان، انجام نشده است، این مطالعه با هدف تعیین رضایت‌مندی دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان از رشته تحصیلی خود طراحی و اجرا شد.

روش: در این مطالعه توصیفی مقطعی، ۱۵۰ نفر از دانشجویان دانشکده‌های پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۹۰، که حداقل یک ترم تحصیلی کامل را در این دانشگاه گذرانده بودند و در زمان انجام پژوهش نیز در این دانشگاه مشغول به تحصیل بودند، وارد مطالعه شدند. دانشجویان انتقالی و میهمان، از مطالعه خارج شدند. روش نمونه‌گیری به صورت سیستماتیک بوده که با استفاده از فهرست کلاسی دانشجویان انجام شد. داده‌ها از طریق پرسشنامه و از طریق حضور در کلاس‌های آموزشی تکمیل شد. این پرسشنامه قبلاً در مطالعه چنگیزی آشتیانی مورد استفاده قرار گرفته و روایی و پایایی آن با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha=0.83$) مورد تأیید قرار گرفته بود (۵). پرسشنامه مشتمل بر ۲ بخش بوده؛ بخش اول ۱۲ آیتم داشت و اطلاعات دموگرافیک و عوامل مرتبط با رضایت تحصیلی (سن، جنس، وضعیت تأهل، رشته و مقطع تحصیلی، ترم تحصیلی، تعداد واحد گذرانده شده، شغل و تحصیلات پدر، وضعیت اقتصادی، وضعیت اشتغال، مشروط شدن) را بررسی می‌کرد. بخش دوم پرسشنامه مربوط به بررسی میزان رضایت‌مندی دانشجویان از رشته تحصیلی خود، شامل ۷ سؤال ۵ قسمتی (از خیلی کم تا خیلی زیاد با امتیاز بین ۱ تا ۵)،

* نویسنده مسؤؤل: هاشم حشمتی (مربی)، کارشناس ارشد آموزش بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. heshmati3369@yahoo.com
ناصر بهنام‌پور (مربی)، دانشجوی دکتری آمار حیاتی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. (behnampour@yahoo.com)؛ سجاد رحیمی، کارشناس بهداشت عمومی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. (sajadrahimi-p@yahoo.com)
تاریخ دریافت مقاله: ۹۰/۱۰/۱۳، تاریخ اصلاحیه: ۹۱/۳/۲۴، تاریخ پذیرش: ۹۱/۵/۷

بود، بدین ترتیب دامنه نمرات بین ۷ تا ۳۵ به دست آمد. نمرات ۷ تا ۱۲ نشان‌دهنده رضایت خیلی کم، ۱۳ تا ۱۸ کم، ۱۹ تا ۲۴ متوسط، ۲۵ تا ۳۰ زیاد و ۳۱ تا ۳۵ رضایت بسیار زیاد بود. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS-15 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای بررسی تفاوت بین میانگین نمره رضایت‌مندی تحصیلی با ترم تحصیلی، شغل پدر، تحصیلات پدر و وضعیت اقتصادی از آزمون آنالیز واریانس و به منظور بررسی تفاوت بین میانگین نمره رضایت‌مندی تحصیلی با تعداد واحد گذرانده (کمتر از ۵۰ و بیش از ۵۰ واحد)، گروه‌های سنی (۲۰ سال و کمتر، بالای ۲۰ سال)، جنس، وضعیت اشتغال و مشروط شدن، از آزمون تی مستقل استفاده شد. $\alpha < 0.05$ به عنوان سطح معناداری آزمون‌ها در نظر گرفته شد.

نتایج: در مجموع ۱۵۰ دانشجو در تحقیق حضور داشتند که پرسشنامه‌های ۱۵۰ نفر تجزیه و تحلیل شد (درصد پاسخ‌دهی ۱۰۰٪). میانگین سنی آنها $22/20 \pm 2/12$ سال بود. ۶۳ نفر (۴۲٪) دانشجویان مورد بررسی زن بودند. میزان رضایت از رشته تحصیلی در ۷ دانشجو (۴/۷٪) خیلی کم، ۲۸ دانشجو (۱۸/۷٪) کم، ۷۰ دانشجو (۴۶/۷٪) متوسط، ۳۲ دانشجو (۲۱/۳٪) زیاد و ۱۳ دانشجو (۸/۷٪) بسیار زیاد بود. میانگین و انحراف معیار نمره رضایت‌مندی برابر با $22/28 \pm 5/66$ بود، که نشان‌دهنده میزان رضایت متوسط دانشجویان از رشته تحصیلی‌شان بود. میانگین و انحراف معیار نمره رضایت دانشجویان ترم‌های تحصیلی مختلف به ترتیب عبارت بود از $23/26 \pm 5/62$ ترم ۲ و ۳، $20/48 \pm 5/35$ ترم ۴ و ۵ و $21/33 \pm 5/78$ ترم ۶ و بالاتر و به طوری که بالاترین میزان رضایت مربوط به ترم‌های ۲ و ۳ و کمترین مربوط به ترم‌های ۴ و ۵ بود. بر اساس آزمون آماری تحلیل واریانس بین میانگین نمرات رضایت‌مندی در ترم‌های مختلف تفاوت آماری معناداری وجود داشت ($f=3/98, p=0/02$). میانگین و انحراف معیار نمره رضایت‌مندی در دانشجویانی که کمتر از ۵۰ واحد گذرانده بودند ($23/13 \pm 5/57$) بیشتر از دانشجویانی بود که بیش از ۵۰ واحد گذرانده بودند ($21/03 \pm 5/62$). بر اساس آزمون تی مستقل این تفاوت معنادار بود ($t=2/26, p=0/02$). میانگین نمره رضایت از رشته تحصیلی در دانشجویانی که شغل پدرشان کارمند بود ($23/65 \pm 5/57$)، به طور معناداری بیش از شغل آزاد ($21/47 \pm 5/71$) و بی‌کار ($19/57 \pm 6/25$) بود ($f=3/70, p=0/02$). میانگین نمره رضایت از رشته تحصیلی در دانشجویانی که پدر آنها بی‌سواد بوده ($17/72 \pm 4/94$) و یا تحصیلات ابتدایی داشتند ($20/57 \pm 5/92$) به طور معناداری کمتر از تحصیلات راهنمایی ($21/82 \pm 5/23$)، دیپلم ($23/46 \pm 4/74$) و دانشگاهی ($24/34 \pm 6/05$) بود ($f=4/50, p=0/002$). میانگین و انحراف معیار نمره رضایت از رشته تحصیلی در دانشجویان مشروط برابر $17/55 \pm 7/12$ بود که به طور معناداری کمتر از دانشجویان غیر مشروط ($22/61 \pm 5/46$) بود ($t=2/6, p=0/009$). میانگین و انحراف معیار نمره رضایت از رشته تحصیلی در گروه سنی کمتر از ۲۰ سال برابر $23/25 \pm 4/37$ و در گروه سنی بالای ۲۰ سال برابر $21/97 \pm 6/00$ بود، اما از نظر آماری تفاوت معناداری بین میانگین نمره رضایت از رشته تحصیلی در دو گروه سنی مشاهده نشد ($t=1/17, p=0/240$). میانگین و انحراف معیار نمره رضایت از رشته تحصیلی در زنان برابر $22/47 \pm 6/00$ و در مردان برابر $22/13 \pm 5/44$ بود اما از نظر آماری تفاوت معناداری بین میانگین نمره رضایت از رشته تحصیلی در دو جنس مشاهده نشد ($t=0/360, p=0/720$). میانگین و انحراف معیار نمره رضایت از رشته تحصیلی در دانشجویان دارای وضعیت اقتصادی ضعیف برابر $21/83 \pm 6/87$ ، متوسط برابر $21/48 \pm 4/95$ و خوب برابر $23/61 \pm 6/25$ بود اما از نظر آماری تفاوت معناداری بین میانگین نمره رضایت از رشته تحصیلی در وضعیت‌های اقتصادی ضعیف، متوسط و خوب مشاهده نشد ($f=2/39, p=0/095$). میانگین و انحراف معیار نمره رضایت از رشته تحصیلی در دانشجویان شاغل برابر $23/82 \pm 5/98$ و در دانشجویان غیر شاغل برابر $22/00 \pm 5/58$ بود. از نظر آماری تفاوت معناداری بین میانگین نمره رضایت از رشته تحصیلی در

دانشجویان شاغل و غیر شاغل مشاهده نشد ($t=1/42, p=0/15$).

بحث و نتیجه‌گیری: رضایت‌مندی از رشته تحصیلی در مطالعه حاضر در سطح مطلوبی نیست که با نتایج مطالعه ادراکی (۴) هم‌خوانی دارد. اما در مطالعه فتاحی (۲) اکثر دانشجویان به رشته تحصیلی خود علاقه داشتند که با نتایج مطالعه حاضر هم‌خوانی ندارد. همچنین در مطالعات سنایی نسب (۶) و رجالی (۷) نیز بیش از ۹۰ درصد از دانشجویان از رشته تحصیلی خود رضایت داشتند و نگرش مثبتی نسبت به رشته تحصیلی خود داشتند.

به نظر می‌رسد بخشی از این تفاوت‌ها مربوط به سطح دانشگاه‌ها و محیط آموزشی دانشگاه‌ها باشد. از سایر علل این تفاوت‌ها می‌توان به برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها و نقش دانشکده‌ها، گروه‌های آموزشی و اساتید بر بهبود نگرش نسبت به رشته تحصیلی و رضایت‌مندی از رشته تحصیلی اشاره نمود. دانشجویان مطالعه حاضر رضایت‌مندی مطلوبی از رشته تحصیلی‌شان نداشتند. با توجه به این که عواملی مانند شغل و تحصیلات پدر، ترم تحصیلی و تعداد واحد گذرانده شده در رضایت‌مندی از رشته تأثیر دارند و همچنین با توجه به این که رضایت‌مندی در دانشجویان مشروط کمتر بوده، پیشنهاد می‌شود؛ دانشجویانی که احتمال دارد رضایت کمتری از رشته تحصیلی خود داشته باشد شناسایی شده و مداخلات لازم جهت افزایش رضایت‌مندی و علاقه به رشته در آنها انجام شود.

منابع

- 1- Sattari M, Jamalian SR, Seif Aleslami SAR. [Study of the nursing, midwifery and health students' views about own future]. Scientific Journal of Hamadan University of Medical Sciences and Health Services. 2001; 7(4(Suppl)): 15-19. [Persian]
- 2- Fattahi Z, Javadi Y, Nakhaei N. [A survey on dentistry students' satisfaction with their discipline and some of the related factors]. Strides In Development of Medical Education. 2004; 1(1): 32-40. [Persian]
3. Motlagh M, Elhampour H, Shakurnia A. [Factors Affecting Students' Academic Failure in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in 2005]. IJME. 2008; 8(1): 91-99. [Persian]
4. Edraki M, Rambod M, Abdoli R. [The Relationship between Nursing Students' educational Satisfaction and their academic success]. IJME. 2011; 11(1): 32-39. [Persian]
- 5- Changizy ashtyani S, Shamsi M, Mohammadbeygi A. [Frequency of educational decline and some effective factors of student's opinion in Arak University of Medical Sciences, 2009]. Arak University of Medical Sciences Journal. 2010; 12(4): 24-33. [Persian]
6. Sanaei Nasab H, Rashidy Jahan H, Tavakoli R, Delavari A, R., Rafati H. [Amount of 'health-treatment services management' bachelor students' satisfaction from their educational field]. Iranian Journal of Educational Strategies. 2010; 3(1): 13-16. [Persian]
7. Rejali M, Mostajeran M, Lotfi M. [Health student attitude towards their field of study and future career in health faculty of Isfahan University of medical sciences]. Health System Research. 2010; 6(1): 106-115. [Persian]